

A vegades, m'he reconegut ben xop d'agraïment envers Déu i envers tothom qui m'ha acompanyat d'una o altra manera. Sé, però, que encara que esmerci tot el que em resta de vida a dir gràcies, no serà suficient.

Josep Frigola

Enguany celebrem el cinquè centenari d'una explosió interior que va transformar la vida d'un solitari pelegrí

Enric Puiggròs

Les generacions actuals de fidels semblen més interessats per Satanàs, esperit caigut, que pel Nom de Déu, Trinitat santíssima, i la seva economia benefactora de felicitat eterna.

Marcos Aceituno

EL BON PASTOR

Revista per a preveres i diaques

Jo soc el bon pastor: conec les meves ovelles, i elles em coneixen a mi, tal com el Pare em coneix, i jo conec el Pare. I dono la vida per les ovelles.

Número 138
Octubre 2021

Any XII

Pòrtic.....	3
ARMAND PUIG I TÀRRECH	
<i>Ignatius 500: Veure totes les coses noves en Crist.....</i>	6
ENRIC PUIGGRÒS	
Un prevere sinodal (II): "Estar" (a mode d'assaig)	7
DANIEL PALAU	
Àngels i dimonis. L'economia de la gràcia de Crist enfront del mal i del Maligne.....	9
MARCOS ACEITUNO	
El "primat del mil·leni" de Polònia.....	14
NORBERT MIRACLE I FIGUEROLA	
L'Eucaristia, una experiència sinodal?.....	16
JAUME FONTBONA	
Una vocació, ¿es cabdella o es descabdella?.....	18
JOSEP FRIGOLA	
El clam de la creació.....	20
+ FRANCESC PARDO ARTIGAS	

Equip de redacció Agustí Borrell, Norbert Miracle, Xavier Morlans, Daniel Palau, Armand Puig. Sota el patrocini de la *Càtedra de Teologia Pastoral Josep Pont i Gol*

Disseny original Animaset

Dipòsit Legal T- 1085 - 2014 revistaelbonpastor@gmail.com www.elbonpastor.cat

Si voleu col·laborar econòmicament en el sosteniment i difusió de la revista podeu fer els vostres donatius a

La Caixa 2100-0272-33-0101212882

Moltes gràcies

Pòrtic

ARMAND PUIG I TÀRRECH
Rector de l'Ateneu Universitari Sant Pacià

En l'últim número de la nostra revista vam parlar de l'amor fidel, l'amor compromès i extensiu, que no es detura davant la pròpia emotivitat sinó que fa camí més enllà, seguint les petges d'un Déu que, en el Crist, ha mostrat com ens estima. Ara, voldríem complementar aquella primera reflexió amb un segon punt: l'amor gratuït, l'amor propi de la persona, home o dona, que opta per projectar la seva vida cap a una munió de persones, però excloent positivament que n'hi hagi una de distinta i única en relació a les altres. Volem parlar del celibat.

Tot que el terme "celibat" ve de *caelebs* (= 'solter'), aquell que no s'ha casat, que està sol, sense parella, cal dir que un cèlibe no és el qui s'ha quedat solter sinó el qui ha decidit quedar-s'hi com a resposta a una crida específica de Déu. Aquesta decisió, l'ha presa, per tant, renunciant al matrimoni, és a dir, a no conviure amb una altra persona de manera total i plena, integrant en aquesta relació els àmbits més personals i íntims d'un mateix. Ara bé, el cèlibe renuncia al matrimoni, a l'escalf i al suport d'una persona, però no renuncia en absolut a l'afecte de moltes persones. Més encara, viure aquest afecte gratuït i generós justifica la decisió de no casar-se i, per tant, renunciar a la pràctica de la sexualitat. Jesús ho formula així: "N'hi ha que es fan eunucs a ells mateixos per causa del Regne del cel" (Mateu 19,12).

Aquesta frase té indubtables ressons autobiogràfics. Jesús entén la seva missió en relació a l'Evangeli del Regne, la realitza de manera absoluta i convida els seus deixebles a fer el mateix. En Lluç 18,29 llegim: "Tothom qui pel Regne de Déu hagi deixat casa, muller, germans, pares o fills...". No es tracta tan sols de deixar o de no tenir muller i fills, sinó també de resituar la pròpia família (pares i germans) i el propi domicili (casa). Quan hi ha en joc el Regne, família i casa passen a un segon lloc i, si per diverses raons es mantenen, no poden erigir-se en absolut. La primacia és de l'amor gratuït, no de la família (la que es té o la que es podria tenir) ni dels béns. El celibat és, en darrer terme, un acte de gratuïtat en el qual la persona s'hi implica del tot i que afecta tots els aspectes de la vida. Per això, en la continuació del text citat ara mateix, Lluç 18,30, Jesús fa una afirmació sorprenent sobre allò que el cèlibe troba després de deixar família i casa: "... rebrà molt més en el temps present i, en el món futur, la vida eterna". Qui viu en la gratuïtat, viurà en la companyia, no estarà condemnat a la solitud i tindrà el que necessita. Aquesta és la promesa de Jesús.

Aquesta promesa, doncs, no es contraposa amb una altra promesa, la de Déu, que diu: “No és bo que l’home estigui sol” (Gènesi 2,18). El celibatari no és un solitari. Deixa una cosa bonica com és l’amor eventual d’una muller i els fills que en puguin sortir, no s’aferra als béns d’aquest món, no queda atrapat per la seva família d’origen. El cèlibe no opta en cap cas per la solitud. Ni l’eremita està sol. Té qui li dona suport, espiritual o físic, és un fill de l’Església dins la qual ell viu la seva vocació particular. El cèlibe ha llegit el doble manament de l’amor i desitja viure’l profundament. Viu l’amor a Déu, que és el fonament de l’edifici, i viu l’amor als altres, que és la construcció que es va aixecant. No hi ha casa sense fonaments ni hi ha edificació sense pisos. I, com més alta sigui la casa, més aquesta es veurà, de manera semblant a la llum posada dalt d’una muntanya, que és visible a tothom quan es fa fosc. L’amor als altres és una condició necessària per a poder dir que s’estima Déu.

En aquest sentit, es pot dir que el gran instrument és l’amistat, tant per als qui són cèlibes com per als qui no ho són. L’amistat és l’expressió senyera de l’amor al proïsme. Mai no queda reduïda a algú o alguns –el petit grupet. En el manament de l’amor, tal com es llegeix en Lluç 10,25-37, l’altre és el qui està ferit i jeu a la vora del camí, però l’altre és també l’estranger que deixa de seguir la seva ruta i es detura per actuar de manera misericordiosa envers un desconegut. El cèlibe no està maridat amb el temple i el seu culte, com mostra el fet que el sacerdot i el levita passen de llarg, sinó que està maridat amb la compassió i actua gratuïtament com el samarità. El celibat passa pels pobres i pels malalts, perquè parteix del manament de l’amor i s’expressa amb l’amistat. En virtut d’aquesta amistat els altres “entren” dins un mateix i passen a ser els propis fills, pares, mullers o germans. L’amistat amb els pobres, viscuda dins l’Evangeli del Regne, és la manera, potser la més segura, de guardar el celibat. Francesc, als defores d’Assís, va abraçar el leprós i, també vora la ciutat, va trobar-se amb Jesús crucificat a l’església de sant Damià. Aquí comença la transformació interior de Francesc, pobre, cast i humil, i alhora creador d’una fraternitat de germans i germanes. Jesús i els pobres són el fonament de la seva opció de vida.

Ser cèlibe no és limitar-se sinó eixamplar, no és tancar-se sinó expandir-se i créixer. I és que el celibat és per damunt de tot una crida de Déu, no una disciplina derivada d’una norma canònica. El cardenal de Bolonya, Matteo Zuppi, ha escrit que el cèlibe ha de ser una persona plena de cordialitat, que sàpiga estimar amb tendresa i afecte. Ser cèlibe no és quedar-se en el terreny d’una solitud mal païda, no és sentir-se amargat per una opció que es viu malament, no és experimentar el desencís d’una “càrrega”. La persona que escull el celibat refiat de la paraula de Jesús experimenta la llibertat d’una tria, i d’una tria que no coneix fronteres. Viu el celibat sense impositcions el qui ha entrat en el camí de l’amor ofert, regalat. No hi ha afirmació més impròpia que parlar del celibat en termes d’obligació. Ningú no està obligat a estimar. L’amor, per definició, és voluntari i lliure, gratuït. Cert que hi ha una disciplina canònica sobre el celibat, però el celibat no es pot sostenir si tan sols és una norma, si no és quelcom que s’assumeix personalment, com una opció de gratuïtat.

La pregunta és sobre els mitjans que ajuden a viure el celibat com una opció d'amor. Començo amb una observació elemental en forma de consell: «viu el celibat com si estiguessis casat». El cèlibe no pot covar dins seu un sentiment d'infelicitat pel fet de no haver-se casat, exactament igual com si un casat o casada se sentissin infeliços pel fet d'haver-se unit amb un marit o una muller que no omple el seu cor. Per tant, el celibat no pot ser viscut com una mancança, malgrat les temptacions que sotgen la persona i que poden fer-li creure que ser cèlibe ha estat un error. L'error és viure sense sentir l'amor ni l'afecte, és trobar-se immers en la fredor i no adonar-se que aleshores es buscarà una alternativa que suposarà de facto un retrocés existencial.

Òbviament, com diu sant Pau, «val més casar-se que cremar-se» (Primera carta als Corintis 7,9). Si no es pot sostenir una situació i s'ha de viure malament, convertint el ministeri ordenat en una càrrega insuportable, val més prendre muller o marit. Si un home o una dona consagrats a Déu no poden suportar la seva condició de cèlibes, han d'emprendre un altre camí a la vida. Cal evitar situacions en les quals es recorre a sucedanis –imatges, per exemple– per a mantenir un celibat fragilitzat, i per damunt de tot cal estar alerta a no caure en el pou dels abusos de qualsevol tipus, sobretot amb infants i joves, que redueixin el celibat a una caricatura.

D'acord amb una història bimil·lenària de cristianisme, tant a Orient com a Occident, cal afirmar que el celibat pel Regne de Déu és una opció que no trenca l'estabilitat ni la serenor de la persona, sinó que transforma la seva vida i en reforça l'opció de servei a Déu i a la humanitat. Aprofundir en les paraules de Jesús sobre el servei («jo, enmig de vosaltres, soc com el qui serveix», Lluç 22,27) és una manera d'enfortir la gratuïtat que caracteritza el celibat: el cèlibe és un servidor, com ho va ser el Crist, servent de Déu i dels seus germans, els homes.

L'origen d'una vocació al celibat és conseqüència de l'acció de l'Esperit. Ha de ser discernida i acollida per l'Església, si bé el seu origen es troba en un do rebut que ve de més amunt. La vocació, però, no camina tota sola, no es desenvolupa tota sola. Ben al contrari, sense l'escalf de l'Església podria fins i tot descarrilar. El celibat es viu a l'interior de la comunitat cristiana, dins una comunitat sòlidament assentada sobre l'Evangeli i on es practica la fraternitat. El celibat és antitètic a l'individualisme perquè no el poden viure ni els solitaris ni els autosuficients. Calen, doncs, comunitats on l'individualisme i el consumisme i, sobretot, la distància espiritual siguin vençudes. Dins d'elles el celibat serà vist com un do, com una ofrena generosa, com un acte gratuït, que esdevé un gran do per a tota l'Església i fins i tot per a tants petits del Regne. El celibat és un bé espiritual, particularment en el temps nou que s'ha obert ran de la pandèmia, en el qual alguns han quedat tancats en les seves cabòries i altres han emprès escapades sense fre. El celibat és una profecia davant l'enaltiment del sexe com a valor imprescindible, davant la recerca del diner i del benestar com a única font de felicitat. Ser cèlibe és una opció idònia per a aquell o aquella que vol oferir la vida generosament, amb un amor que no es posa cap frontera.

Un sol cor i un sol esperit

Ignatius 500: Veure totes les coses noves en Crist

ENRIC PUIGGRÒS SJ

delegat dels jesuïtes a Catalunya

La Companyia de Jesús està de festa! L'Església està de festa! Enguany celebrem el cinquè centenari d'una explosió interior que va transformar la vida d'un solitari pelegrí, antic cavaller delerós de grans heroïcitats, a qui una ferida de guerra va esberlar definitivament els seus somnis el dia 20 de Maig de 1521. A Pamplona esdevé l'explosió exterior que genera una explosió interior. És la primera imatge del tríptic que constitueixen els Aniversaris que celebrem enguany.

Els soldats francesos, admirats per la força i la tenacitat del soldat valerós, que havia defensat la torre de Pamplona fins a l'extenuació, porten el seu cos malferit a la seva casa familiar, a la casa-torre de Loiola, a la Vall del riu Urola. Allí comença un procés de convalescència exterior que conviu amb el cert tsunami intern que li genera la ferida. És així que descobreix el combat de dues grans idees o sentiments que li mouen el cor: els somnis de cavaller i el desig de retornar a la seva antiga vida es veuen confrontats amb el desig de servei al Senyor inspirat en els sants de qui havia llegit les seves hagiografies en les llargues estones de convalescència. Pren la determinació d'encaminar-se a Terra Santa: a partir d'aquest moment serà un cavaller que dedicarà la seva vida a acompanyar el Senyor a la seva terra.

El cavaller es transforma en pelegrí, que vetlla les seves armes davant la Moreneta, és la segona imatge d'aquests aniversaris. Una imatge que invita a posar-se en camí des de l'austeritat i la profunditat interior.

La tercera imatge del tríptic la trobem a la coveta de Manresa. Són 7 mesos d'itinerari espiritual on Ignasi va aprenent a escoltar la veu del Senyor en la pregària i en la capacitat d'endinsar-se en la seva vida interior. Es va familiaritzant amb la veu de Déu, un Déu que el tractava com un mestre d'escola tractava un infant. Per tant, dels inicis del cavaller que somiava grans gestes en favor d'una dama trobem un pelegrí amb roba de sac que surt profundament transformat de Manresa camí de Barcelona. Una gran conversió havia transformat profundament el seu cor.

És aquesta nova mirada la que som invitats a demanar com a do en aquest any ignasià de jubileu: el lema que s'ha triat per aquesta efemèride és veure totes les coses noves en Crist. I fa referència a l'experiència que va tenir el mateix pelegrí, en contemplar el riu

Cardener, de palpar la radical novetat de la realitat que esdevé quan hom es posa en mans de l'Esperit.

p.d.: podeu seguir els diferents actes que la Companyia proposarà durant l'any a www.ignatius500.es i a les xarxes socials (@jesuitiescat)

Presents com el llevat

Un prevere sinodal: "estar" (a mode d'assaig)

DANIEL PALAU VALERO

prevere del bisbat de Sant Feliu de Llobregat

director de la Càtedra de Teologia Pastoral Josep Pont i Gol

Avui dia, com gairebé sempre, les situacions humanes que poden sorprendre a un mossèn són molt més hiperbòliques i dramàtiques del que qualsevol dels millors guionistes de cinema pogués arribar mai a escriure. Les històries humanes s'enreden amb una facilitat molt sorprenent, i quan acaba una història en comença una altra. La vida presbiteral està plena d'equilibris, restar sa i estalvi es tradueix en un repte de vida constant. Té això alguna relació amb el desig de trobar la desitjada identitat sinodal d'un prevere?

Són moltes les històries i situacions que van apareixent per la vida d'un prevere. De fet, un mossèn és algú que té l'oportunitat d'observar moltes persones, les quals de vegades es troben en un estat de feblesa i manca d'esperança molt acusats, i en d'altres en una clara recuperació anímica i sanació espiritual ben joioses.

El fet d'observar atentament la vida és, ras i curt, una bona escola d'aprenentatge per la fe. La capacitat d'observació va unida, sens dubte, a la d'escoltar. La formació i cura de la fe ens demana tenir els ulls i les oïdes ben obertes. És així com es va copsant el pas de Déu per la vida de molts germans i germanes. Aquesta situació no és un privilegi sinó un servei.

Allò típic i propi d'aquells que creuen saber-ho tot no seria pas propi dels trets principals d'un prevere en sintonia amb la identitat sinodal de l'Església. A un prevere se li demana, de vegades sovint, el parer al respecte de qüestions ben diverses, i el cert és que no sempre té una idea formada de tot. Aquí rau un punt feble però al mateix temps, si és honest i juga net, és un dels factors més buscats en un prevere amb caràcter sinodal: la

noblesa. La gent estima la sinceritat. Així, davant una de les preguntes més habituals en certs ambients eclesials, sobre com trobar camins d'èxit en el camp missioner (i el concepte «èxit» l'abordarem un altre dia), cal dir que avui no necessitem enginyers eclesiàstics que facin aportacions d'un elevat tecnicisme, no calen preveres constructors de models no imaginats, ni visionaris de futur o buròcrates de la planificació administrativa. Molts d'ells no són sinó «pastors que s'alimenten a si mateixos». Això no ha de donar peu, per la banda contrària, la més absoluta improvisació ni a la despreocupació per l'actuació pastoral.

Més aviat avui cerquem un model ancorat decididament a la sinceritat. Això el fa creïble i proper. El fa pastor. Ni més ni menys. Ens calen aquests pastors que caminin al costat de la gent. Persones que escoltin, que acceptin els reptes del moment i que es mostrin sincers. La sinceritat condueix el pastor vers la serenitat. I és des de la serenitat que es pot trobar el propi lloc en aquest món. El papa Francesc ha parlat de la necessitat d'uns pastors que facin olor d'ovella, és a dir, d'uns pastors que sàpiguen estar al costat del poble de Déu. La sinceritat ajuda a que el prevere trobi el seu lloc, sense oblidar mai la presència misteriosa de Déu que l'acompanya ni de la missió encomanada, cridat d'entre els seus per servir la humanitat.

El prevere pastor, aquell que concreta la sinodalitat en la seva acció pastoral es reconeix en camí, i per tant inacabat però a la vegada, profundament acompanyat per l'Esperit. Fuig de qualsevol actitud d'imposició, com també del relativisme, de l'indiferentisme i de l'uniformisme. Simplement sap estar al lloc que li toca, i aprèn a reubicar-se constantment sense perdre l'esperança, sense perdre el seu centre, que no és altre que Déu mateix. El prevere sinodal camina vers la maduresa, i aquesta repercuteix positivament a favor del poble. Com comunicar la bondat, la tendresa o el coratge de viure sinó és a partir d'una sincera capacitat d'escoltar i observar com Déu passa per la vida pròpia i la dels germans? Com esdevenir testimoni de sinodalitat sinó és a partir d'aquella maduresa amb la que el prevere ha assumit que Déu és amb ell i és central en ell?

Un prevere sinodal és capaç de dilatar el propi cor en cada esdeveniment de la vida, per trobar l'equilibri necessari i el propi lloc per tal de recordar la presència de Déu en la història.

Anunciar l'Evangelí

Àngels i dimonis. L'economia de la gràcia de Crist enfront del mal i del Maligne

MARCOS ACEITUNO

prevere del bisbat de Terrassa

professor de la Facultat de Teologia de Catalunya (AUSP)

«Fermament creiem i confessem amb senzillesa que hi ha un sol Déu veritable, etern, immens i incommutable, incompreensible, totpoderós i inefable: Pare, Fill i Esperit Sant; tres persones, però una sola essència, una única natura summament simple» (Dz 428). Amb aquestes paraules del Concili del Laterà IV (1215), l'Església va voler enfortir la fe dels creients en una època de canvi, on les opinions diverses sobre el ritme del món i de l'Església feia que hi hagués perill de trencament eclesial i espiritual. Ara bé, paral·lelament a aquesta definició dogmàtica, hi ha una altra afirmació que particularment m'ha cridat l'atenció, precisament del Concili medieval: «[Déu] amb la seva força omnipotent en l'inici del temps va crear dues menes de criatures: l'espiritual i la humana, és a dir, l'angèlica i la que habita en el món. I d'aquestes, la humana està constituïda en general d'esperit i cos. Ara bé, el diable i els altres dimonis van ser creats naturalment bons per Déu, però ells mateixos van esdevenir dolents, i l'home per suggestió del diable va pecar» (ibídem).

Els motius que em van interessar d'aquesta segona afirmació són tres: la paradoxal inquietud que hi hauria pel dimoni en la Baixa Edat Mitjana, en un temps de certa convulsió social; com l'Església, sense entretenir-se en els vaivens temporals, va sostenir el primat de la gràcia de Crist sobre el mal i contra Satanàs, i finalment, com avui ens trobem en una situació semblant a aquella, vuit segles després. Perquè ens trobem igualment: en una època de canvi, que és un canvi d'època, i les generacions actuals de fidels semblen més interessats per Satanàs, esperit caigut, que pel Nom de Déu, Trinitat santíssima, i la seva economia benefactora de felicitat eterna. Intentaré explicar-me millor.

La paradoxal inquietud contemporània pel Maligne

L'experiència espiritual de l'Església apostòlica sobre la Persona, la missió i el rol de Jesucrist en la revelació de l'amor etern del Pare té un ressò inigualable en el Nou

Testament. Hi ha l'epistolari paulí que recull l'herència de la primitiva predicació apostòlica, conferint-li una força comunicativa unguada pel poder de l'Esperit Sant i la perícia dels primers evangelitzadors. No en són l'únic ressò ni el més essencial: hi ha els Evangelis narrats que ens informen a bastament sobre el misteri Personal de Crist. Finalment, la resta d'escrits apostòlics completen el sentir primigeni de l'Església de Déu sobre el misteri cristià. Ara bé, a tot el conjunt del Nou Testament hi ha un element transversal i especialment útil per al nostre temps: la lluita contra Satanàs i l'esfera del mal en el món present, ja ha arribat a la seva fi i Déu n'és el vencedor definitiu.

Un dels indicadors de la crisi sociocultural actual és la proliferació de discursos religiosos o culturals que atribueixen casualitats a causes preternaturals. De fet, Giordan – Possamai¹ van recollir els resultats d'anàlisis sociològiques independents entre 2008-2015, i ho confirmen. Les societats occidentals consideraven, fruit de la industrialització i el racionalisme immanentista, la figura de Satanàs com una mera herència supersticiosa i obscurantista. Ara bé, en les dècades recents, es reporta un interès creixent pel món de la possessió diabòlica i de l'exorcisme. Els motius són dignes d'estudi, ja que ens ajuden a entendre les motivacions i les inquietuds espirituals, per poder-les il·luminar a la llum de la doctrina cristiana sobre Déu, Sobirà dels àngels, del cosmos i de la història.

Nosaltres, membres d'una humanitat postmoderna, hereva de les aportacions teològiques i pastorals dels segles XIX i XX, ara ens veiem abocats a mantenir els tresors que la Tradició i el Magisteri eclesials ens han llegat, en un escenari que encara gira i tomba, i no defineix els seus paràmetres naturals.² Entre els diversos eixos que travessen la nostra realitat actual, Yuval N. Harari inclou Déu quan descriu l'actitud moral que caracteritza els nostres temps. L'actitud moral que caracteritza la societat contemporània antigament cristiana és ambivalent. Per una banda, el binomi antinòmic esperança-desesperança, i per l'altra, la resiliència. El repte fonamental de la nostra societat rau en generar estratègies a tots els nivells que mantinguin la calma suficient per tal de no acabar cruspits per la guerra i mantenir una certa autonomia de les diverses esferes de la realitat. Aquí és on Harari situa a Déu, en l'univers emocional col·lectiu, entre la humilitat i el laïcisme. I percepo en la resiliència l'actitud que proposa com a quinta essència de les necessitats socioculturals actuals, possibles gràcies a l'educació, la recerca de sentit i la meditació.³

En aquest escenari, doncs, on s'entrellacen cosmovisió ancestral i un interès a cavall entre curiositat i reverència vers la cura espiritual del misteri del mal per mitjà dels exorcismes, i l'avanç ineludible de la biotecnologia, el judici moral prudent té un repte: mantenir l'economia cristiana de la gràcia divina en Crist com a marc essencial per a entendre l'exorcisme com a expressió litúrgica del poder diví i el conreu d'una espiritualitat sana que harmonitzi el conreu de les virtuts cristianes, que són el millor remei contra els setges de Satanàs.

L'economia de la gràcia de Crist: veritable guariment contra l'influx del Maligne

La cosmovisió bíblica és la proposta que la fe cristiana ens fa enfront d'aquest escenari tan voluble i indefinit, que acabem de dibuixar. Sense entremetre's en definicions pròpies d'altres disciplines, la Bíblia i l'Evangelí, expressió més excel·lent de la fe cristiana, il·lumina aquells punts essencials que interessin a la persona humana, més enllà del seu context, però sense desconnectar-la de la realitat que li toca viure. Així doncs, la Creació de Déu en ella mateixa, vasta com el mateix misteri de la revelació divina, és bona, volguda directament per Déu omnipotent i escenari adient per a la potenciació d'allò millor a què la humanitat pot aspirar. I en aquest escenari de bondat originària, també hi ha presències invisibles que denominem àngels, entitats substantives i subjectes amb personalitat genuïna i pròpia. Ara bé, en aquest context originari ens trobem amb allò que podem denominar el *mysterium iniquitatis* amb sant Joan Pau II. 4

Prenent de les cartes paulines aquesta expressió (cf. 2Te 2,7), Joan Pau II ens ajuda a situar la presència del misteri del Mal en el món en tant que dinàmica negativa i perniciosa que ens allunya de la comunió amb Déu i l'harmonia entre els homes. Igualment, ens ajuda a situar l'existència del Maligne i les «hosts» d'espirits malèfics que el coadjuven. Sobretot, hi ha una afirmació especialment lluminosa al respecte:

- «En aquesta economia [de la salvació] el pecat no és protagonista ni menys encara vencedor. Contrasta com antagonista amb un altre principi operant [...] que podem denominar “sagrament de pietat”. El pecat de l'home seria vencedor i finalment destructiu, el pla salvífic de Déu romandria incomplet o fins i tot anorreat si aquest “misteri de pietat” no fos inserit en el dinamisme de la història per tal de vèncer el pecat de l'home» (§ 19).

En efecte, doncs, serà en Jesucrist i la seva manifestació en el si de la història com a criatura humana, nascut de Maria Verge (cf. Ga 4,4), de la tribu de Judà, descendent de David (cf. Rm 1,3-4), que pels seus signes i paraules ens ha comunicat la seva gràcia, l'actualització de l'amor alliberador del Pare que, en guiar Israel vers el camí de la Terra promesa, els sostenia, fins i tot, més enllà de les pròpies febleses humanes. Crist, amb la seva proximitat, fa proper aquest amor misericordiós i gratuït, guarint el misteri del mal en el context més proper de la humanitat, en allò que duem en el nostre cos com a ferida:

- *Parlo de Jesús de Natzaret. Ja sabeu com Déu el va ungir amb l'Esperit Sant i amb poder, i com va passar fent el bé i guarint tots els oprimits pel diable, perquè Déu era amb ell. 39 Nosaltres som testimonis de tot el que va fer en el país dels jueus i a Jerusalem. Ells el van matar penjant-lo en un patíbul, 40 però Déu el ressuscità el tercer dia i li concedí que s'aparegués, 41 no a tot el poble, sinó als testimonis que Déu mateix havia escollit des d'abans, és a dir, a nosaltres, que vam menjar i beure amb ell després que hagués ressuscitat d'entre els morts. 42 Ell ens ordenà que prediquéssim al poble i testimoniéssim que Déu l'ha constituït jutge de vius i de morts. 43 Tots els profetes donen testimoni a favor seu dient que tothom qui creu en ell obté el perdó dels pecats gràcies al seu nom. (Fets 10,38-43)*

El poder de Crist sobre el Maligne s'entén dins de l'economia de la revelació de Déu, en què el mal del món no té la darrera paraula sinó el poder del Pare manifestat en el sagrament de la pietat, que és la mateixa carn de Crist, en un sentit físic i en un sentit personal. D'aquí que les cartes postpaulines, primera recepció de la predicació apostòlica de Pau, confirmen que Jesucrist i la seva actuació salvadora formen part de l'obrar totpoderós de Déu i que, en ressuscitar Crist, domina totes les potències supraterranals, sotmetent-les al seu albir i sobirania:

- «*Em refereixo a la força poderosa i eficaç [de Déu], 20 amb què va obrar en el Crist, quan el ressuscità d'entre els morts i el féu seure a la seva dreta dalt al cel, 21 per damunt de tota potència, autoritat, poder i sobirania, i per damunt de qualsevol altre nom que es pugui invocar, tant en el món present com en el futur. 22 Déu ho ha posat tot sota els seus peus, i a ell, l'ha posat al capdamunt de tot com a cap de l'Església, 23 que és el seu cos, la plenitud d'aquell qui omple totes les coses (Ef 1,19-23).*

La gràcia de Crist, doncs, creix en la mesura que l'Església la predica i la celebra a través dels sagraments i sacramentals, i inclou l'afirmació ferma i clara del domini de Déu Creador sobre els esperits angèlics, per immensitat, i del domini de Jesucrist, Redemptor, per la sobirania adquirida a preu de la seva sang preciosa i alliberadora del pecat i de la mort.

La litúrgia és el canal per on avui l'Església actualitza el do de la gràcia de Déu, també del guariment del pecat i de l'acció malèfica de Satanàs:

- a) En els sagraments de la Iniciació cristiana, concretament en els rituals d'exorcismes menors, quan l'Església implora l'acció sanejant de Déu Pare per la sang de Crist, i de manera més eficaç, en el propi baptisme, que ens neteja del pecat original i les seves conseqüències, ens fa amics de Déu, deixebles de Crist i temples vius de l'Esperit Sant.
- b) En el sagrament de la Reconciliació, perquè en la seu de la misericòrdia divina, la Sang preciosa de Crist torna a purificar l'ànima dels creients, que experimenten esperit de contrició amb les llàgrimes de la penitència, que diu sant Ambròs.
- c) En els exorcismes majors, perquè l'Església hi santifica els batejats, els quals, més enllà de les temptacions, cauen víctimes del domini demoníac i invoca el nom de Crist, amb la força i confiança que atorga l'Esperit Sant, que ajuda la nostra feblesa (cf Rm 8,26).

Més enllà d'aquests àmbits celebratius, hi ha la pregària personal que actualitza el do sobrenatural del baptisme, i la força protectora de la Sang preciosa de Crist, que ens protegeix del Maligne com diem en l'eucaristia: «*Ab hostium defendas formidine, quos pretioso Filii tui Sanguine redemisti*» (Missa votiva de la Sang preciosa de Crist, postcomunió). En resum, com diu l'adagi català clàssic, amarat de pietat cristiana i sentit litúrgic: «Tots els dies [siguin] sants i bons pels qui estan en gràcia de Déu».

Cristians d'avui: hereus d'un passat, vivint el present, orientats vers un futur

En efecte, la religió no és una realitat humana estàtica dins d'aquesta cosmovisió marcada per la globalització i pels escenaris multiculturals i *multifaith*: l'experiència espiritual també canvia i fenòmens com el *New Age* van sorgir com a indicadors d'espiritualitats fora del *checking* de la gran Església o de les comunitats eclesials. Enmig d'aquest escenari, doncs, ha tingut lloc un creixent interès pel món ocult i per qüestions com l'exorcisme i les manifestacions —erròniament denominades— «sobrenaturals». Aquesta panoràmica ens indica que som hereus de quelcom que històricament ja ha passat i no tornarà. L'enyorança no ens pot fer caure en recerques curioses per mons esotèrics, convertint-nos en ghettos de gent amb espiritualitats selectes i discriminants. La por enfront del canvi no ens ha de fer perdre la lluminosa esperança en la providència de Déu, Creador i Salvador nostre. Per aquest motiu, nosaltres, hereus d'un passat que ha cristal·litzat en una Tradició (a part de les tradicions), hem de viure el present en l'avui de Déu, i és gràcies a una joiosa i activa participació en la Litúrgia que rebrem la gràcia i capacitat per a poder-hi arribar.

1 Cf. G. GIORDAN – A. POSSAMAI, *Sociology of Exorcism in Late Modernity*, Berlín – Heidelberg – Nova York: Springer 2018, 14-15.

2 Per la següent explicació: Yuval N. HARARI (1976-): 21 lliçons per al segle XXI (2018). Consta de cinc seccions, que són els millors indicadors de com la societat occidental viu la seva autoconsciència: desafiament tecnològic, desafiament polític, el binomi antinòmic esperança-desesperança i la resiliència, veritat.

3 Recordem que Harari, israelià d'origen, conrea la meditació budista vipassana (meditació, en hindú antic), com ell explica en el capítol 22 de l'obra suara esmentada.

4 Sant Joan Pau II, Exhortació apostòlica *Reconciliatio et paenitentia* sobre la reconciliació i la penitència en la missió actual de l'Església (2 desembre 1984), 14. No ha estat el primer pontífex recent: ja Sant Pau VI (1963-1978), en la darrera fase del seu pontificat, commogut per la gran dispersió en les diòcesis i en el món d'aquell moment, com a conseqüències del canvi radical de paradigma sociocultural en l'antic Occident cristià: «Il Santo Padre afferma di avere la sensazione che «da qualche fessura sia entrato il fumo di Satana nel tempio di Dio». C'è il dubbio, l'incertezza, la problematica, l'inquietudine, l'insoddisfazione, il confronto. Non ci si fida più della Chiesa; ci si fida del primo profeta profano che viene a parlarci da qualche giornale o da qualche moto sociale per rincorgerlo e chiedere a lui se ha la formula della vera vita. E non avvertiamo di esserne invece già noi padroni e maestri. È entrato il dubbio nelle nostre coscienze, ed è entrato per finestre che invece dovevano essere aperte alla luce» (S. PAU VI, Homilia pel 9è aniversari de la coronació pontifícia [29 juny 1972]).

En l'etapa final del pontificat de Joan Pau II, el mateix Prefecte de la Congregació per a la Doctrina de la Fe va emetre la Instrucció *Ardens desiderium* (2000), donant directrius encara vigents sobre misses de sanament, exorcismes majors i altres sacramentals que començaven a aflorar en l'interès dels fidels. El mateix Benet XVI, en el seu record del Discurs de la Lluna (11 octubre 2012) va recordar que l'acció pitjor del dimoni en el món i que havíem oblidat era la del pecat, i que convé que no l'oblidéssim pas. Finalment, el papa Francesc ha reiterat en moltíssimes ocasions la cautela contra el Maligne i els seus assetjaments, especialment la mundanitat i l'oblit de la santa Creu de Crist.

Deixebles de l'Evangeli

El "primat del mil·leni" de Polònia

NORBERT MIRACLE I FIGUEROLA

prevere de l'arquebisbat de Tarragona

rector de la parròquia del Vendrell

Joan Pau II el va considerar sempre un amic i un germà, i per als polonesos ha estat un «pare de la pàtria». El cardenal Stefan Wyszyński, primat de Polònia des del 1948 fins a la seva mort a Varsòvia l'any 1981, va ser beatificat el passat diumenge 19 de setembre de 2021.

Stefan Wyszyński havia nascut a Zuzela el 3 d'agost de 1901 en una família de sis germans. El seu pare era l'organista de la parròquia i va transmetre als seus fills una profunda devoció a la Mare de Déu de Czestochowa. També els ensenyà història de Polònia, cosa que estava prohibida per l'Imperi rus que en aquell temps ocupava gran part del territori polonès. Stefan, després dels anys de seminari, fou ordenat prevere als 23 anys i amplià els seus estudis de dret canònic i ciències socials a la Universitat Catòlica de Lublin i començà la seva missió com a vicari parroquial i professor del seminari.

Durant l'ocupació dels nazis, que van tancar els seminaris i les universitats, va haver d'amagar-se al camp amb els seminaristes per no ser detingut. Més tard es pogué saber que el seu nom era a la llista dels religiosos, considerats perillous per la Gestapo, que havien de ser portats als camps de concentració. A la mateixa llista hi havia el nom del P. Maximilià Kolbe, occit a Auschwitz el 1941. També el bisbe del jove prevere Stefan, Michał Kozal, fou deportat a Dachau on morí màrtir.

Finalment, va poder instal·lar-se a la petita ciutat de Laski, propera a Varsòvia. Allà va portar a terme una intensa tasca catequètica i d'acompanyament de joves enmig de la desfeta de l'ocupació. L'any 1944 es produí la «insurrecció de Varsòvia» contra la invasió alemanya. Wyszyński va assistir com a capellà a l'hospital els ferits i moribunds, ja fossin polonesos o alemanys.

El 1946 és nomenat bisbe – el més jove de Polònia – i a partir d'aquell moment esdevingué el principal defensor de la identitat polonesa i de la llibertat religiosa. L'any 1949 és nomenat primat de Polònia i arquebisbe de Varsòvia i Gniezno. L'any 1950 va negociar un *modus vivendi* per a establir un canal de relació Església-Estat. No es tractava de sotmetre's però sí de trobar mitjans per sobreviure davant l'ofensiva comunista en els pitjors anys de l'estalinisme. No tothom a la cúria romana va entendre la posició prudent i alhora valenta del primat polonès.

No obstant, l'ofensiva governamental contra l'Església s'anava fent més forta. Escoles, hospitals, diaris de l'Església eren tancats o confiscats. Preveres i religiosos empresonats

sense cap mena de judici i molts d'ells assassinats. Fins i tot intentaren empresonar l'arquebisbe de Cracòvia, el cardenal – príncep Sapieha, un heroi de la resistència contra els nazis, però no gosaren fer-ho. A la mort de Sapieha l'any 1951, la processó fúnebre pels carrers de Cracòvia va ser una manifestació impressionant malgrat les pressions del règim per evitar que la gent hi acudís. El primat Wyszyński va presidir el funeral. A partir d'aquell moment la maquinària de l'Estat es va sentir amb més forces per atacar l'Església.

L'any 1952 el papa Pius XII creà cardenal el primat Wyszyński però el govern li prohibí viatjar a Roma, i un any després els comunistes dictaren una sèrie de lleis que posaven els nomenaments eclesials sota el control del govern com ja s'havia fet en diversos països de l'est europeu. Davant d'aquest atac frontal, Wyszyński, que fins aquell moment s'havia mostrat conciliador, publicà la carta pastoral *Non possumus*, que signà amb tot l'episcopat polonès. La seva protesta fou molt contundent i entesa per tothom. Wyszyński no ignorava les conseqüències que tindria però la publicà i predicà. Efectivament, el govern comunista l'empresonà l'any 1953, de manera semblant a com actuaven els governs satèl·lits de l'URSS a tot l'est europeu.

Durant aquell període de confinament en diverses presons, Wyszyński reflexionà i preparà un gran programa pastoral amb uns objectius ben definits. En primer lloc la reconstrucció moral després de la segona guerra mundial, l'afermament de la vida cristiana contra el programa d'ateització del govern polonès i també el reforç de la identitat polonesa davant de la dominació de la Unió Soviètica. La segona fase va ser l'anunci de la celebració del mil·lenni del cristianisme de Polònia.

El mes de juny de 1956 es produeixen les anomenades «revoltes de Poznan», unes protestes massives del poble polonès contra el govern comunista i pren el poder Władysław Gomułka, considerat un líder moderat. En aquell moment el cardenal va mostrar una sensibilitat i un realisme prudent i va voler acordar amb Gomułka una relació de coexistència entre l'Estat i l'Església, evitant actituds que podrien haver augmentat la tensió al país i provocat una intervenció armada soviètica, com desgraciadament es produí a Hongria.

Wyszyński va ser alliberat de la presó i tornà a Varsòvia després d'aconseguir que el primer ministre cancel·lés el decret sobre el nomenament de bisbes. A Roma consideraren excessiva la seva moderació però la història ha donat la raó al primat.

Joan Pau II es referia sovint a la seva figura i elogiava públicament el seu coratge. El papa polonès, no va poder assistir al funeral del primat Wyszyński ja que es trobava hospitalitzat al policlínic Gemelli després de l'atemptat del 13 de maig, que va tenir lloc quinze dies abans de la mort del cardenal, el 28 de maig de 1981. Tot i això, Joan Pau II va enviar una carta a la nació polonesa amb la qual va convocar trenta dies de meditació i pregària: «que aquests trenta dies siguin a Polònia temps d'oració especial, de pau, recolliment i reflexió. Demanem, demanem els uns per als altres. Encomaneu a Déu l'ànima del cardenal Stefan, primat de Polònia, de venerada memòria. Pregueu per la pàtria, per la seva Església, per tota l'Església, pel món».

Al servei de l'altar

L'Eucaristia, una experiència sinodal?

JAUME FONTBONA

prevere de l'arquebisbat de Barcelona

professor de la Facultat de Teologia de Catalunya (AUSP)

El document preparatori per al Sínode del 2023, en la fase diocesana, planteja en el núm. 26 una **pregunta fonamental** sobre les experiències sinodals viscudes en la pròpia Església local o diòcesi. I m'atreveixo a dir que segurament ningú no dirà l'**Eucaristia dominical**. Potser perquè és viscuda només com una celebració on el protagonista és el qui la presideix i com un espai de trobada amb el Crucificat ressuscitat i amb la comunitat.

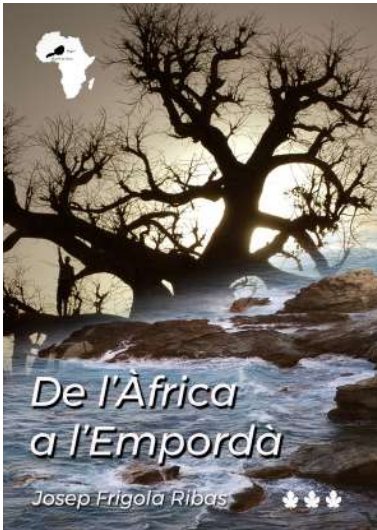
I per què afirmo que fem una **experiència sinodal** en l'Eucaristia dominical? En primer lloc, perquè la sinodalitat és la manera de viure la comunió amb Déu i amb els pobres i entre nosaltres; en altres paraules, la sinodalitat brota de la comunió, i l'Eucaristia és el sagrament per excel·lència de la comunió. En segon lloc, perquè la mateixa celebració ho manifesta, ja que tots –com *un sol cos*– celebrem units amb Crist, per Ell i en Ell en la comunió de l'Esperit Sant. I en tercer lloc, perquè la mateixa pregària eucarística ho manifesta. Aturem-nos-hi, perquè passa força desapercibuda i sembla que no hi impliqui totes les persones creients participants.

Fixem-nos-hi bé, estem celebrant el que Jesús celebrà a l'Últim Sopar: **prengué** pa i la copa (quan el qui presideix col·loca sobre l'altar la patena amb pa i el calze amb vi i aigua), **donà gràcies** (és la pregària eucarística: en el diàleg inicial notem que *cal fer-ho i és de justícia*, el fet de *donar gràcies al Senyor, Déu nostre*), **partí** el pa (és la fracció del pa) i el **donà** (és la comunió). El pa partit és el Cos de Crist i el calze compartit és la Sang de Crist que manifesten l'entrega per amor de Jesús (*els estimà fins a l'extrem: Jn 13,1*), la comunió que s'estableix entre les participants (l'aliança entre Déu i la humanitat: Mc 14,24) i l'anticipació del banquet del Regne (*beure'n de nou en el Regne: Mc 14,25*). I units a Crist en la comunió de l'Esperit, **oferim i ens oferim**, celebrem junts el caminar junts cap al Regne, és a dir, fer la voluntat del Pare.

Tenim una pregària eucarística que ho manifesta i expressa molt bé, i és precisament la més utilitzada, i per això ni ens n'hem adonat. La *pregària eucarística segona* té una estructura literària molt antiga i molt senzilla: dues accions de gràcies i una súplica. Entre les dues accions de gràcies hi ha el *Sanctus*, la primera epiclesi, el relat institucional i el memorial. La primera acció de gràcies l'anomenem *prefaci* i agraïm Déu per la seva acció en la història de la humanitat, especialment en la creació i la redempció. La segona acció

de gràcies, en canvi, agraïm Déu pel que està fent en aquest moment en la nostra història personal: ens ha transformat per *fer-nos dignes* de participar en l'ofrena, que consisteix a ***fer la seva voluntat***, com Jesucrist (He 10,9). Aquesta segona acció de gràcies continua amb la segona epiclesi i acaba amb les intercessions que ens endinsen en la comunió dels sants. Però què diu aquesta breu acció de gràcies? «Us donem gràcies perquè ens heu fet dignes de servir-vos a la vostra presència». Una veritable acció de gràcies que passa força desapercebuda i alhora ens fa fer una *experiència sinodal*. D'entrada, el subjecte de l'acció de gràcies és l'assemblea, tota la comunitat sacerdotal. En aquest moment queda ben clar l'exercici del sacerdoci comú baptismal que actua juntament amb el sacerdoci ministerial: això és sinodalitat, *caminar junts* el sacerdoci baptismal amb el ministerial gràcies a l'acció de l'Esperit. Després, convé notar dues accions: 1) el fet d'estar drets (el llatí diu *adstare*: ser-hi presents) davant la presència del Senyor i 2) el servir-lo (el llatí diu *ministrare*). I certament, l'acció gratuïta de Déu Pare que ens *fa dignes* d'estar drets davant seu. Aquesta experiència sinodal és única perquè estem junts davant de Déu Pare servint-lo, acompanyats del seu Fill i en la comunió de l'Esperit Sant. Aquí convé recordar una imatge hereva de la cultura popular, on es representa la divinitat com un rei assegut i acompanyat de la seva cort dreta davant d'ell. Així la comunitat sacerdotal present estem drets davant *el tron de Déu i de l'Anyell* (Ap 22,1), ***iguals en dignitat***, per iniciativa de Déu i no pas pels nostres mèrits o ministeris i oficis. I hi som per fer la seva voluntat (He 10,9) que no és altra que *fer camí junts* i així fer present la comunió amb Déu i amb els pobres i entre nosaltres.

La sinodalitat, que brolla de l'Eucaristia i s'hi manifesta i de la qual en fem experiència és l'antídot contra el *clericalisme*. En l'Eucaristia ens oferim ***servint*** *el culte veritable* (Rm 12,1) i per això podem dir plegats (ἐπι τὸ αὐτό, és a dir com a Església reunida en l'Eucaristia): *Aquí em tens; vull fer la teva voluntat*.

Reclinats sobre el pit del Senyor

Una vocació, ¿es cabdella o es descabdella?

JOSEP FRIGOLA

*religiós dels Missioners d'Àfrica
administrador parroquial d'Albanyà, Sant Llorenç de la
Muga i Terrades (Girona)*

Solem cabdellar els fets i els relats a partir del seu inici per arribar després al final. A vegades ens hi perdem pel mig, perquè cal burxar lluny en el temps i en l'espai. Les grans fites, però, queden ben marcades. Avui, em plau descabdellar el meu relat vocacional fent marxa enrere. A partir de l'avui i l'aquí, a grans gambades, intentaré retrobar les diferents crides i respostes.

Acaba d'aparèixer un llibre intítulat «De l'Àfrica a l'Empordà» que he compilat per celebrar els 80 anys d'edat i també per completar la primera compilació de cartes circulars i altres escrits sota el títol «Tota una vida per Àfrica». Als 50 anys de vida missionera a l'Àfrica, hi afegeixo els més de 5 que ja porto a l'Empordà. És una manera d'expressar a tots els amics, coneguts i sense conèixer, que visc molt feliç essent el que soc i fent el que faig. D'entrebancades, caigudes i nafres també n'hi ha hagut moltes, però persisteix el sentiment de trobar-me bé en la meua pell. El retorn a la terra mare i l'acolliment que hi rebo amoreixen l'esqueixada que va suposar deixar la missió dels primers amors. Mirant-ho bé, descobreixo un fil conductor que emet senyals de pista intermitents i acaba sent un veritable guia i far.

La particular exigència dels 30 anys viscuts a Níger, amb la prova de viure uns mesos fatals a causa de greus problemes de convivència, no m'arrabassà mai la joia de poder anunciar la Bona Notícia i poder-ne donar testimoni a tothom. Un «tothom» que era 98% musulmà. Un «tothom» immers en aquell «ara i aquí» del Regne de Déu en el qual pelegrinàvem tots junts. Això de descobrir el Regne de Déu present en tota la comunitat humana va ser una gràcia especial. Havia viscut 20 anys a l'Alt Volta, l'actual Burkina Faso, on les tasques d'animació dels catecumenats i les comunitats cristianes ens feien anar de corcoll i no donàvem l'abast. Varen ser anys fructuosos, plens d'alegries i bons records, però, pel context de primera evangelització i per la gran feinada, el Regne de Déu quedava circumscrit a la comunitat cristiana, a la implantació de l'Església local.

¿I tota aquesta moguda missionera cap enfora, d'on et va venir? Acabàvem el segon any de teologia al Seminari de Girona quan un company em va dir a cau d'orella que es feia Missioner d'Àfrica. En aquell mateix instant em va agafar una febrada interior que em

feia repetir gelosament «per què ell sí i jo no?». Al cap d'uns mesos la força del «sí, jo també me'n vaig», va guanyar sense cap mena de dubte i, a l'any següent, seguia les passes d'en Quim. Val a dir que una de les decisions més cabdals ja l'havia pres abans de les primeres ordenacions amb l'ajuda de l'acompanyament espiritual. La dedicació pastoral la veia amb il·lusió, però ¿i el celibat? El món femení sempre m'havia atret i tenia ganes d'estimar una dona, de formar una família. Va ser aquell discerniment que em va fer decantar pel celibat. Tot i amb això, haig de confessar dues coses: encara avui porto arrapat al cos i al cor el desig d'estimar com en el matrimoni i, per altra banda, he viscut sempre cèlibe sense penedir-me'n. Crec que la meua vida ha sigut molt fecunda d'una altra manera i no hauria pogut mai realitzar-la així si m'hagués casat.

Havia passat l'adolescència sense massa trencadissa i gairebé sempre content. I, quan ja havia posat força seny, es va produir un gran capgirament en el que havia heretat de pràctica religiosa i en l'expressió rutinària de la meua fe. Va ser el fruit d'uns dies d'exercicis espirituals durant les vacances de Nadal. Un impuls interior va fer que gosés tractar Déu de tu a tu amb tota llibertat. Li podia parlar cor a cor de tot. Vaig desempallegar-me d'alguns llibres de devoció i meditació. Ja no en tenia prou de seguir el programa de la vida comunitària. Quina meravella de poder tractar Déu com si fos una persona. Continuava sent el Déu immens i absolut, però el portava a dins. Xerràvem i fèiem amistat en silenci. Recordo que passava llargues estones davant el sagrari, només deixant bategar el cor com si fos un festeig.

I toca, ara, ventar un cop d'ull al començament de tot, per acabar, s'entén. Com va ser que em fiqués a voler ser capellà? Ai, Senyor, Déu meu! Què en podia sortir de bo d'aquell veïnat de poble desconegut i d'un vailet entremaliat de 10 anys? D'eixerit per fer d'escolà, per caçar nius al campanar i beure vi de missa d'amagat, sí que ho era. Sort que també vaig ser capaç d'enamorar-me d'un cartell del dia del Seminari on hi havia un noi vestit amb sotana i faixa vermella. Inimaginable, això va ser l'esca del primer pas!

I... ara que ja tenim desfeta la troca vocacional, apareix millor la misteriosa mà de Déu i la immensitat del seu amor purament gratuït durant anys i panys. A vegades, m'he reconegut ben xop d'agraïment envers Déu i envers tothom qui m'ha acompanyat d'una o altra manera. Sé, però, que encara que esmerci tot el que em resta de vida a dir gràcies, no serà suficient.

Un bisbe ens parla

El clam de la creació

+FRANCESC PARDO

bisbe de Girona

El dilluns dia 4 d'octubre celebrem la festa de sant Francesc d'Assís, el gran home de l'edat mitjana que, des de la fidelitat coherent amb l'Evangelí, la fidelitat a l'Església, la pobresa, la seva humanitat, l'amor a la natura, l'acollida de deixebles, va significar una conversió per a l'Església mateixa.

Francesc, l'any 1226, cap al final de la seva vida, va escriure o va dictar un càntic d'alegria i acció de gràcies amb el títol «Lloat sigueu». És un càntic que lloa el Senyor en totes les criatures: el germà sol, la germana lluna, la germana aigua, el germà foc, la germana terra, mare nostra que ens sosté i ens alimenta. A més, lloa el Senyor per aquells que perdonen i suporten en pau malaltia i tribulació, per acabar lloant la germana mort quan en coneix la proximitat.

Podem considerar sant Francesc el fundador del moviment ecològic, l'autor del primer manifest ecològic de la història.

El papa Francesc, el 24 de maig del 2015, va signar una encíclica amb el mateix títol del càntic de sant Francesc: *Laudato si'* («Lloat sigueu»).

Aquesta nostra germana terra clama pel dany que li provoquem a causa de l'ús irresponsable i de l'abús dels béns que Déu hi ha posat. Hem crescut pensant que érem els seus propietaris i dominadors, autoritzats a espoliar-la. La violència que hi ha en el cor humà, ferit pel pecat, també es manifesta en els símptomes de malaltia que advertim en el sol, en l'aigua, en l'aire i en els éssers vivents. Per això, entre els pobres més abandonats i maltractats, hi ha la nostra oprimida i devastada terra, que «gemega i sofreix dolors de part» (Rm 8,22). Oblidem que nosaltres mateixos som terra (cf. Gn 2,7). El nostre propi cos està constituït pels elements del planeta. El seu aire és el que ens dona l'alè, i la seva aigua ens vivifica i restaura. Res d'aquest món no ens resulta indiferent.

El Papa reflexiona sobre la cura de la «casa comuna». El que està passant a casa nostra, l'Evangelí de la creació, l'arrel humana de la crisi ecològica, requereix una ecologia integral, pautes d'orientació i acció, i educació i espiritualitat ecològica.

Avui senzillament desitjo recordar el significat d'una «ecologia integral», perquè és el tema central del document.

Aquesta comprensió ecològica incorpora clarament les dimensions humanes i socials. Així com els distints components del planeta –físics, químics i biològics– estan relacionats entre si, també les espècies vives formen una xarxa que mai no acabem de reconèixer i comprendre. Quan parlem de «medi ambient» ens fixem en la relació que

existeix entre la natura i la societat que l'habita. Això ens hauria de fer entendre que la natura no és un àmbit separat de nosaltres, o un simple marc on transcorre la nostra vida.

Perquè pugui parlar-se d'un veritable desenvolupament cal assegurar que es produeixi una millora integral en la qualitat de la vida humana en els escenaris que ens envolten: la nostra habitació, la nostra casa, el nostre lloc de treball, el nostre barri...

Hem de respondre al clam de la terra i al crit dels pobres amb una economia ecològica, amb un estil de vida senzill, amb esperit comunitari responsable.

De les mans de Déu hem rebut un jardí, i no podem deixar un desert a les noves generacions.